

Rätt använd kan digitaliseringen bana väg för ett fossilfritt Sverige. För att underlätta bör regeringen tillsätta en snabbutredning för att avgöra hur värdefulla data kan göras tillgänglig för entreprenörer, skriver **företrädare för digitaliseringskonsultbranschen** tillsammans med Fossilfritt Sveriges **Svante Axelsson**.

Sverige bör släppa datan fri för klimatets skull

Digitaliseringen har redan påverkat i stort sett alla aspekter av våra liv. När vi nu står inför klimatförändringar som potentiellt utgör ett hot mot hela mänskligheten har den också potential att accelerera utvecklingen mot ett samhälle som förenar en hög välfärd med fossilfrihet.

IPCC:s specialrapport, om hur vi ska kunna nå målet om att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader, lyfte för första gången i år upp digitaliseringen som en viktig pusselbit i omställningen.

Studier som fokuserar på optimering av nuvarande system visar på möjligheten för digitala lösningar att bidra till 20-procentiga minskningar av de globala utsläppen.

Möjligheten till utsläppsminskningar är dock betydligt större om vi även inkluderar digitaliseringens transformativa effekt som kan bidra till att fylla samhällets behov på helt nya sätt.

För att det ska lyckas måste vi se ett nytt fokus från politiskt håll och främja systeminnovation, inte endast förbättringar i existerande system. I detta arbete har Sverige möjligheten att ta en internationell tätposition.

Därför har 34 företag från digitaliseringskonsultbranschen inom ramen för Fossilfritt Sverige tagit fram en färdplan för en fossilfri, klimatpositiv och konkurrenskraftig digitaliseringskonsultbransch 2045. Den tydliggör hur branschen, tillsammans med användare av digitala lösningar, politiker och andra beslutsfattare, kan möjliggöra en omställning till ett fossilfritt Sverige som driver fram globalt hållbara lösningar.

Att digitaliseringen och smarta system kan förbättra miljö, säkerhet och användarupplevelse ser vi redan bland annat i våra urbana miljöer. Köpenhamn har bytt ut sina gatubelysningsarmaturer mot moderna armaturer med intelligent belysningsstyrning, och kan därmed minska sin energianvändning med upp till 57%.

Dessutom kan man exempelvis styra styrkan i belysningen vid vått väglag för att förbättra trafikanternas sikt, och med hjälp av ljus guida cyklister till den snabbaste och säkraste vägen.

I Stockholm finns en av de bästa trafikstyrningarna i världen. Med hjälp av GPS-spårning och 4 000 detektorer i marken kan linjebussarna ges företräde i rusningstrafik.

SMARTA BUSSAR. Med hjälp av GPS-spårning och 4 000 detektorer i marken kan Stockholms linjebussar i dag ges företräde i rusningstrafik. Om bussarna är mer än en minut försenade får de förtur vid smarta trafikljus, så att väntetiderna för och miljöpåverkan från kollektivtrafiken blir mindre, skriver artikelförfattarna. FOTO: JESSICA GOW

”Googles egen AI har lyckats minska företagets energianvändning med 30 procent.”

Om bussarna är mer än en minut försenade får de förtur vid smarta trafikljus, så att väntetiderna för och miljöpåverkan från kollektivtrafiken blir mindre, och fler väljer kollektivtrafik.

Inom jordbruket ser vi nu de första exemplen på hydroponisk eller aquaponisk odling, där smarta givare använder exakta mängder resurser i slutna system. Svenska startup-företaget Heliospectra, till exempel, utvecklar intelligent ljus-teknologi för växthusodling, som kan halvera energiförbrukningen.

Inom transportsektorn har digitaliseringen bland annat bidragit till att internationellt samordna hamninlöp med det svenska projektet MonaLisa, för att drastiskt minska frakttutsläppen till sjöss.

Den digitala infrastrukturens egna utsläpp riskerar att öka med ökad digitalisering. Nya studier visar dock att utsläppen trots exponentiellt ökande användning nu minskar. Till exempel har Googles egen AI lyckats minska Googles egna energianvändning med 30 procent.

Digitala lösningar kan bidra till utsläppsminskningar på tre olika sätt. Existerande system kan optimeras, upptaget av hållbara lösningar kan accelereras, samt slutligen genom att bidra till transformativa förändringar.

En transformativ förändring, med radikala och snabba minskningar av växthusgaser, sker när digitaliseringens påverkan på olika nivåer samverkar, det vill säga då nya tekniska lösningar, nya affärsmodeller, nya ekonomiska incitament, ny lagstiftning, ny samhällsplanering, nya finansieringsmodeller, nya sätt att utvärdera, nya sätt att skapa transparens, och så vidare, förenas.

Som exempel kan vi se hur självkörande bilar, bildelning och andra tjänster har potential att minska själva behovet av bilar. Den här typen av förändringar kan ske fort. Se bara hur ett företag som Airbnb förändrat hotellbranschen, hur Uber förändrat taxibranschen eller Spotify förändrat musikbranschen.

En stor utmaning är att digitaliseringens små bidrag (optimering av enskilda produkter) är relativt lätta att förklara, mäta och ge politiska stöd till, men de stora transformativa systemförändringarna ofta är svårare att mäta och förklara.

De kräver dessutom en rad samverkande åtgärder mellan olika delar av samhället på ett sätt som sällan sker

i dag. Fokus hamnar därför lätt på de små bidragen från digitaliseringen och de stora bidragen riskerar att hamna i skymundan.

I färdplanen för digitaliseringskonsultbranschen lyfter vi därför fram tre konkreta krav på politik för att främja utvecklingen:

► **Tillsätt en digital transformationskommission med internationell ambition.** Tillsätt en kommission med deltagare från olika delar av samhället, och med signifikant internationell representation, med uppdraget att identifiera kunskapsbehov, laghinder, organisations-låsningar, och incitament som motverkar möjligheten för Sverige att accelerera upptaget av digitala lösningar för fossilfrihet.

► **Tillsätt en snabbutredning om öppna data som stöder global hållbarhet.** Tillsätt en snabbutredning för att se vilken data som i dag finns och bör finnas tillgänglig för att medborgare, myndigheter och företag skall kunna utveckla nya och innovativa lösningar utifrån ett globalt hållbarhetsperspektiv. I denna utredning bör data inom centrala områden ingå, som exempelvis geodata, fastighetsdata, mobilitetsdata, och så vidare. Även frågan om hur data ska avidentifieras för att säkra individens integritet bör utredas.

► **Etablera ”testbäddszoner” för hållbar digital transformation.** Etablera ett nationellt initiativ där zoner och hela städer som är intresserade av att agera testbäddar för en fossilfri, ekologiskt hållbar och socialt rättvis omställning samlas. Syftet med dessa testbäddar är att sänka trösklarna för prövandet av nya arbetssätt, utvecklandet av nya affärsmodeller, tester av teknik, nya sätt att samarbeta och försök att förstå olika effekter och möjligheter ut ett bredare systemperspektiv.

Vi har en unik möjlighet att använda kraften i digitaliseringen för att vända utvecklingen mot fossilfrihet. Vi i branschen står redo och vill bjuda in aktörer från övriga samhället till dialog och samarbete.

SVANTE AXELSSON

nationell samordnare, Fossilfritt Sverige

NIKLAS FLYBORG

vd, Cybercom Group

PÅR FORS

vd, CGI

TOMAS HAGLUND

chef Hållbarhetsrådgivning, Accenture Norden

Di Vet du mer i ämnet?

Mejla din replik till debatt@di.se